

Til lovforslag nr. L 69

Folketinget 2016-17

Betænkning afgivet af Uddannelses- og Forskningsudvalget den 14. december 2016

Betænkning

over

Forslag til lov om ændring af lov om adgangsregulering ved videregående uddannelser

(Begrænsning af dobbeltuddannelse)

[af uddannelses- og forskningsministeren (Ulla Tørnæs)]

1 Ændringsforslag

Der er stillet 3 ændringsforslag til lovforslaget. Alternativets, Radikale Venstres og Socialistisk Folkepartis medlemmer af udvalget har stillet ændringsforslag nr. 1 og 2, Enhedslistens, Alternativets, Radikale Venstres og Socialistisk Folkepartis medlemmer af udvalget har stillet ændringsforslag nr. 3.

2. Udtalelse fra uddannelses- og forskningsministeren

Uddannelses- og forskningsministeren har over for udvalget oplyst følgende:

»Bemyndigelsen i lovforslaget påtænkes desuden anvendt til en midlertidig dispensationsmulighed for personer, der tidligere har gennemført en bachelor- og kandidatuddannelse, og herefter er blevet optaget på en ny bacheloruddannelse.

Denne persongruppe gives dispensation fra begrænsningen af dobbeltuddannelse med henblik på at kunne fortsætte på den kandidatuddannelse, der er den naturlige overbygning på den bacheloruddannelse, de allerede er optaget på.

Dispensationsmuligheden vil blive tidsbegrænset, således at den gælder til og med sommeroptaget til kandidatuddannelserne i 2019.

Lovforslaget skønnes at bidrage med et provenu på ca:

- 91 mio. kr. i 2017
- 239 mio. kr. i 2018
- 371 mio. kr. i 2019
- 422 mio. kr. årligt, når initiativet er fuldt indfaset fra 2020 og frem.

Flere har efterspurgt muligheden for at kunne tage en ekstra videregående uddannelse for egen regning. Aftalepartierne er positivt indstillet over for at se på fordele og ulemper ved at give personer, der allerede har en videregående uddannelse, mulighed for at tage en ekstra heltidsuddannelse

(på samme eller lavere niveau) med egenbetaling, hvis der er ledige pladser.

Til udvalgets orientering vedlægges endvidere notater om:

- A) Baggrund om begrænsning af dobbeltuddannelse og undtagelser
- B) Videreuddannelsesmuligheder på videregående niveau
- C) Deltidsuddannelse og åben uddannelse.«

Notat B om Videreuddannelsesmuligheder på videregående niveau er optrykt som bilag 3 til betænkningen.

3. Udvalgsarbejdet

Lovforslaget blev fremsat den 9. november 2016 og var til 1. behandling den 24. november 2016. Lovforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Uddannelses- og Forskningsudvalget.

Møder

Udvalget har behandlet lovforslaget i 2 møder.

Høring

Et udkast til lovforslaget har inden fremsættelsen været sendt i høring, og uddannelses- og forskningsministeren sendte den 1. september 2016 dette udkast til udvalget, jf. UFU alm. del – bilag 199 (folketingsåret 2015-16). Den 9. november 2016 sendte uddannelses- og forskningsministeren de indkomne høringssvar og et notat herom til udvalget.

Skriftlige henvendelser

Udvalget har i forbindelse med udvalgsarbejdet modtaget skriftlige henvendelser fra:

Poul Bayer, Snekkersten,
Tine Elbek Bregninge, København N,
Ole Brinth,
Julie Lønsmann Christensen,

Nicolai Christensen, Odense S,
 Sidse Christensen,
 Taus Christiansen, København Ø,
 Crowdinvest ApS v/ Søren Stenderup,
 Karen Elverskov, København N,
 Rebecca Eriksen, Gadstrup,
 Elisabeth Hartman Evald, København NV,
 Poul Fanøe, Herlev,
 Jacob Fogemann,
 Otto Fogemann, København S,
 Cecilie Foo, København V,
 Caroline Bayer Frøhling, Frederiksberg
 Julie Aasland Hansen, Aarhus C,
 Mads Hansen, København N,
 Marie Louise Lund Jensen, København V,
 Christina Munch Jensen, Aarhus N,
 Pernille Juul Jørgensen,
 Frederik Juul, København Ø,
 Sofie Korsgaard, København K,
 Signe Larsen og Katrine Petersen, København S,
 Stine Holm Lassen, Aalborg,
 Amanda Koch-Nielsen, Frederiksberg,
 Danny Kreutzfeldt, Aarhus C,
 Sofie Korsgaard, København K,
 Anders Elkjær Lund, København SV,
 Jesper Albrecht Madsen, Odense C,
 Mathias, Kastrup,
 Katrine Lerche Daa Natorp, København N,
 Julie Amalie Nielsen,
 Simone Panton, Frederiksberg,
 Julie Højris Petersen, København S,
 Marko Pogacar, Hvidovre,
 Amalie Noer Rasmussen, København K,
 Anne Kristine Rasmussen, København,
 Martin Bo Rasmussen, København K,
 Benedicte Smith-Sivertsen, København S,
 Melodi Soltani, København NV,
 Joanna Bjerg Stenderup,
 Ekatarina Stryhn, Korsør,
 Malika Dam Temiz, København N,
 Seline Dam Temiz,
 Emilie Østbjerg, København S,
 Helle Østergaard, Aarhus V og
 Susanne Øyås, København N.

Uddannelses- og forskningsministeren har over for udvalget kommenteret de skriftlige henvendelser til udvalget.

Spørgsmål

Udvalget har stillet 75 spørgsmål til uddannelses- og forskningsministeren til skriftlig besvarelse, som denne har besvaret bortset fra spørgsmål 73 og 75, som udvalget forventer besvaret inden 3. behandling. Spørgsmål 34-36 og uddannelses- og forskningsministerens svar herpå er optrykt som bilag 2 til betænkningen.

4. Indstillinger og politiske bemærkninger

Et flertal i udvalget (S, DF, V, LA og KF) indstiller lovforslaget til *vedtagelse uændret*.

Socialdemokratiets, Dansk Folkepartis og Venstres medlemmer af udvalget bemærker, at der i Danmark er fri og lige adgang til uddannelse. Sådan skal det fortsat være. Alle, der har evnerne og lysten, skal kunne få en skattebetalt videregående uddannelse. Der ændres ikke på mulighederne for at kunne videreuddanne sig til et højere niveau. Det gælder også de mange muligheder i efter- og videreuddannelsessystemet, herunder adgang til åben uddannelse og merituddannelser, der ikke ændres ved. Samtidig vil Uddannelses- og Forskningsministeriet tage initiativ til at drøfte med uddannelsesinstitutionerne, om der kan skabes endnu flere fagligt relevante overgange fra bachelor- og professionsbacheloruddannelser til kandidatuddannelser.

Flere end 2.200 personer begyndte i 2014 en ekstra ny ordinær skattebetalt videregående uddannelse på samme eller lavere niveau. Det er aftalepartierne opfattelse, at det ikke er den bedste måde at bruge skatteydernes penge på. Lovforslaget om begrænsning af dobbeltuddannelse er en politisk prioritering, der gør det muligt at finansiere et trygkere dagpengesystem med mulighed for fleksibel genoptjening af ekstra dagpenget, som DF, S og V vedtog i maj 2016. Det betyder, at ca. 2.000 mennesker om året ikke falder ud af dagpengesystemet. Derudover bidrager lovforslaget med varig økonomi til mere kvalitet i uddannelserne med bl.a. en kvalitetspulje og en styrket sprogindsats. Endelig er der afsat midler til at forbedre uddannelsesvejene, hvis der er blindgyder.

Det er vigtigt at understrege, at der fortsat vil være mulighed for at tage en ekstra videregående uddannelse med fuld statsfinansiering i tilfælde, hvor man af helbredsmæssige årsager ikke længere kan bruge den uddannelse, man har. Det samme gælder, hvis man ikke har kunnet bruge sin uddannelse på arbejdsmarkedet de seneste 5 år, eller hvis man ønsker at tage en uddannelse inden for et område, hvor der er meget lav ledighed for nyuddannede og et særligt behov på arbejdsmarkedet. Her er listen over uddannelser nu udvidet, så den også omfatter datalogimatematik og astronomi. Derudover er det aftalt, at personer, der allerede har en kandidatuddannelse, men som er i gang med en ny bacheloruddannelse, kan fortsætte på den tilhørende kandidatuddannelse, selv om der også her vil være tale om dobbeltuddannelse.

Aftalepartierne har stor forståelse for, at lovforslaget alligevel vil berøre mange, som har haft et ønske om at tage en ekstra uddannelse på samme eller lavere niveau. Nogen vil fremover blive nødt til at ændre planer. De skal have god vejledning fra uddannelsesinstitutionerne, og de skal grundigt oplyses om de mange uddannelsesmuligheder, der fortsat er.

Flere har også efterspurgt muligheden for at kunne tage en ekstra videregående uddannelse for egen regning. Aftalepartierne er positivt indstillet over for at se på fordele og ulemper ved at give personer, der allerede har en videregående uddannelse, mulighed for at tage en ekstra heltidsuddannelse (på samme eller lavere niveau) med egenbetaling, hvis der er ledige pladser. Det må derfor ikke bruges til at skubbe en ordinær studerende ud, hvis man kan betale for en ekstra hel ordinær uddannelse.

En eventuel mulighed for egenbetaling i forbindelse med dobbeltuddannelse forudsætter grundige overvejelser, som derfor ikke hensigtsmæssigt kan indarbejdes i det aktuelle lovforslag. Det bemærkes i øvrigt, at overvejelserne alene går på betaling for videregående heltidsuddannelser i forbindelse med dobbeltuddannelse – ikke almindelige uddannelsesforløb.

Liberal Alliance og Det Konservative Folkepartis medlemmer af udvalget kan tilslutte sig ovenstående bemærkninger.

Et *mindretal* i udvalget (EL, ALT, RV og SF) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling. Mindretallet vil stemme for de stillede ændringsforslag.

Enhedslistens medlemmer af udvalget mener, at der er brug for fleksibilitet i uddannelsessystemet. Det har vi brug for som mennesker på et arbejdsmarked, som er i konstant forandring. Det kræver, at man kan skifte uddannelse eller supplere med mere uddannelse – og derfor skal vi ikke begrænse mulighederne, som hensigten er med lovforslaget.

Vi tror, at mennesker bliver klogere, når de får flere erfaringer, og at menneskers liv forandrer sig. Derfor er det ikke klogt at fastholde alle studerende i det spor, de har lagt som 17-årige. Der skal være plads til at ændre retning, når det er nødvendigt. Man skal ikke bindes til en uddannelse og et erhverv, man ikke er glad for – og måske heller ikke god til – og man skal have mulighed for at udvikle sin faglighed, som når pædagogen, der har arbejdet med udsatte unge i nogle år, får lyst til også at uddanne sig til socialrådgiver, eller når en bachelor i HA Erhvervsret får blod på tanden til at læse jura. Begge eksempler er almindelige kombinationer.

Ingen vinder på at forhindre dem i det. For samfundet har langt mere gavn af mennesker, der brænder for og er dygtige til deres arbejde.

Enhedslisten bemærker desuden, at vi ikke er tilhængere af en karensperiode, men støtter ændringsforslaget, da det vil stille studerende bedre end med den længere og mere rigide karensperiode, der er i lovforslaget.

Enhedslisten bemærker yderligere, at vi ikke mener, at en åbning for brugerbetaling på heltidsuddannelse er en acceptabel løsning på de problemer, lovforslaget medfører. Det vil tværtimod bare forværre uligheden i vores uddannelsessystem.

Alternativets medlemmer af udvalget bemærker indledningsvis, at man over de seneste år i forvejen har vi skabt et uddannelsessystem, der i højere hastighed end nogensinde før tvinger de unge til at vælge en uddannelse tidligt. Ellers går de glip af karakterbonus og et ekstra, men nødvendigt SU-år. De vælger dermed retningen for deres fremtid, før de overhovedet ved, hvem de er, og hvad for et (arbejds)liv de ønsker at leve. Alternativet er stærkt imod denne udvikling.

Alternativet mener desuden, at det er uacceptabelt, at lovforslaget indføres med så kort varsel. Det underminerer tilliden til uddannelsesstedernes studievejledning, det sætter en lang række mennesker i en urimelig og uforudset klemme, og det udgør en lovændring med de facto tilbagevirkende kraft for alle dem, der ønsker at tage en ny uddannelse, men som enten allerede har afsluttet eller er på vej til at afslutte en uddannelse. De sidstnævnte mennesker sættes i en situa-

tion, hvor de med meget få måneders betænkningstid skal vælge mellem enten at droppe ud så tæt på målet og dermed se de sidste års studier »gå til spilde« eller afslutte deres uddannelse for at undgå dette, hvormed de fastlåser sig på en uddannelses- og karrierevej, de ikke længere ønsker.

Alternativet bemærker endvidere, at ministeren til spørgsmål nr. 19 på lovforslaget om, hvor mange studerende man skønner vil droppe ud af studiet som følge af lovforslaget, svarer, at »det skønnes, at ca. 25 pct. af de studerende, der ellers, i fraværet af lovforslaget, ville have læst videre på en ny uddannelse, fremover vil vælge ikke at færdiggøre deres nuværende uddannelse, fordi de ønsker en anden uddannelse«. Foruden det faktum, at man ved en lidt længere indfasning af lovforslaget formentlig ville kunne undgå en stor del af dette studiefrafald – hvilket økonomisk set må have en ikkeuvæsentlig betydning – gør Alternativet opmærksom på alle de studerende, der ikke har aktuelle, konkrete planer om at starte på et nyt studie, men som ikke har lyst til her og nu at låse sig fast uddannelses- og karrieremæssigt resten af deres liv.

Alternativet finder det i den forbindelse sandsynligt, at en mindre del af disse studerende vil foretage et foregribende valg og droppe ud for at kunne holde sine fremtidige muligheder åbne, og at et betydeligt antal studerende vil købe sig tid på anden vis, således at de udskyder denne definitive og fastlåsende beslutning, som det fremover vil være at afslutte sin uddannelse. Dette forventer Alternativet bl.a. vil indebære, at mange studerende vil benytte deres mulighed for orlov fra uddannelsen. Ligeledes forventer Alternativet, at mange studerende vil forlænge studierne ved allerede tidligt i uddannelsesforløbet at tage færre ECTS-point pr. semester end det normerede for derved at udskyde afslutningen og for at skaffe sig yderligere tid til at overveje, om valget af uddannelse nu er det endeligt korrekte.

Alternativet bemærker på den baggrund, at der ikke kun er menneskelige, men også økonomiske problemer ved lovforslaget. Man risikerer således, at lovforslaget bliver økonomisk dyrere for samfundet, fordi færre tør færdiggøre deres uddannelse i fremtiden, samtidig med at flere vil forlænge studietiden for at udskyde den fastlåsende beslutning, som det fremover vil være at afslutte sin uddannelse. Det forventer Alternativet vil ske blandt en betydelig andel af de mange studerende, der måtte være bare lidt i tvivl om deres ønsker for fremtiden.

Alternativet bemærker afslutningsvis, at man med dette lovforslag kort sagt gør uddannelsesvalg og afslutning af uddannelse til en hidtil uset definitiv og endegyldig beslutning, og at det vil have mange uhensigtsmæssige konsekvenser – både menneskeligt og økonomisk.

Radikale Venstres medlem af udvalget bemærker, at dette lovforslag medfører en helt forkert retning for Danmark. Indførelse af et loft over uddannelse og opkvalificering er det modsatte af, hvad Danmark har brug for. Vi har brug for flere, der vil flytte sig og videreuddanne sig i forhold til fremtidens arbejdsmarked, ikke færre. Radikale Venstre beklager ligeledes, at lovforslaget indføres med meget kort varsel og derfor rammer mange mennesker, der både er blevet vejledt og har planlagt længe at påbegynde endnu en vi-

deregående uddannelse og nu bliver stoppet. Det finder Radikale Venstre grundlæggende urimeligt.

Socialistisk Folkepartis medlemmer af udvalget bemærker, at dette lovforslag er et opgør med den frie og lige adgang til uddannelse. Lovforslaget er ikke en gevinst for samfundet, tværtimod fratager det mennesker muligheden for at skifte uddannelsesspor eller kombinere forskellige fagligheder på samme niveau. SF mener ikke, at dobbeltuddannelse er en omkostning for samfundet, som vi ikke har råd til. For SF er muligheden for to uddannelser på samme niveau derimod en måde at investere i mennesker og tilbyde dem en mulighed for at blive klogere – både imens de uddanner sig, så der er mulighed for at vælge en anden uddannelse, der måske ikke umiddelbart ligger op af den, man allerede er i gang med, og samtidig også senere i livet, når man ønsker et andet arbejdsliv, der kræver en ny uddannelse.

For uddannelse giver mere indsigt og gavner på den måde både mennesker og samfundet. Lovforslaget lægger op til, at der løbende udarbejdes en dispensationsliste med uddannelser, som det vurderes at arbejdsmarkedet har brug for, og netop det er et meget præcist udtryk for, hvad dette lovforslag er. Det er et forslag, der lader hensynet til arbejdsmarkedet og arbejdsudbuddet veje tungere end hensynet til det enkelte menneske, og det kan SF ikke bakke op om.

SF er ligeledes imod øget brugerbetaling i uddannelsessystemet og ser med bekymring på, hvis flere unge skal betale for at få en anden uddannelse.

Inuit Ataqatigiit, Tjóðveldi og Javnaðarflokkurin var på tidspunktet for betænkningens afgivelse ikke repræsenteret med medlemmer i udvalget og havde dermed ikke adgang til at komme med indstillinger eller politiske udtalelser i betænkningen.

En oversigt over Folketingets sammensætning er optrykt i betænkningen.

5. Ændringsforslag med bemærkninger

Ændringsforslag

Af et *mindretal* (ALT, RV og SF) tiltrådt af et *mindretal* (EL):

Til titlen

1) Titlen affattes således:

»Forslag
til

Lov om ændring af lov om adgangsregulering ved videregående uddannelser

(Begrænsning af dobbeltuddannelse og indførelse af karensperiode).«

[Konsekvensændring som følge af ændringsforslag nr. 2]

Til § 1

2) I den under *nr. 1* foreslåede ændring af § 1, *stk. 1*, indsættes efter », herunder om regulering af adgang til ny videregående uddannelse for personer, der har gennemført en videregående uddannelse«: »inden for de forudgående 3 år«.

[Indførelse af en 3-årig karensperiode for at påbegynde en ny tilskudsfinansieret videregående uddannelse]

Af et *mindretal* (EL, ALT, RV og SF):

Til § 2

3) Datoen »1. januar 2017« ændres til: »1. august 2017«.
[Udsættelse af lovens ikrafttræden]

Bemærkninger

Til nr. 1

Lovforslagets titel foreslås ændret som konsekvens af ændringsforslag nr. 2.

Til nr. 2

Lovforslaget giver uddannelses- og forskningsministeren bemyndigelse til at fastsætte regler om regulering af adgang til ny videregående uddannelse for personer, der har gennemført en videregående uddannelse.

Det er hensigten med ændringsforslaget, at ministeren skal fastsætte regler, der indebærer, at det fortsat skal være muligt at tage en ny videregående uddannelse på samme eller lavere niveau.

Forslagsstillerne er ikke tilhængere af karensperioder, men mener, at det i dette tilfælde kan være en måde, hvorpå forslagsstillerne kan være med til at sikre, at personer kan få en ny videregående uddannelse efter at have afprøvet deres første uddannelse i en periode.

Forslagsstillerne foreslår derfor med ændringsforslaget at indføre en 3-årig karensperiode, hvorefter det skal være muligt at påbegynde en ny tilskudsfinansieret videregående uddannelse.

Hvis man efter karensperioden på 3 år fortsat ønsker at videreudanne sig i en anden retning, skal det være muligt på samme vilkår som for personer uden en videregående uddannelse eller som for personer, der uddanner sig opad.

Til nr. 3

Med ændringsforslaget foreslås, at loven først skal træde i kraft den 1. august 2017.

Forslagsstillerne foreslår med ændringsforslaget at udskyde ikrafttrædelsen af lovforslaget, så loven ikke får virkning allerede for optaget til sommer 2017.

Forslagsstillerne mener, at personer, der har indrettet sig efter de gældende regler, og som ønsker at foretage nye valg, for så vidt angår deres uddannelsesvalg, skal have mulighed for at søge om optagelse på en ny uddannelse til sommeroptaget 2017 efter gældende regler.

Det er urimeligt, at studerende og andre, der er blevet vejledt til at færdiggøre uddannelsesforløb m.m. for så at kunne påbegynde en ny uddannelse, nu bliver afskåret fra den mulighed.

Ved at lovens ikrafttræden udskydes, vil det først blive muligt at fastsætte administrative regler om optag og adgang til uddannelser til sommeroptaget 2018.

Jens Henrik Thulesen Dahl (DF) Marlene Harpsøe (DF) Carsten Kudsk (DF) Christian Langballe (DF) Tilde Bork (DF)
Merete Dea Larsen (DF) Anni Matthiesen (V) Hans Andersen (V) Peter Juel Jensen (V) Louise Schack Elholm (V)
Thomas Danielsen (V) Jakob Engel-Schmidt (V) Villum Christensen (LA) Henrik Dahl (LA) nfm. Naser Khader (KF)
Christian Rabjerg Madsen (S) Christine Antorini (S) fmd. Ane Halsboe-Jørgensen (S) Rasmus Prehn (S) Julie Skovsby (S)
Mette Reissmann (S) Lotte Rod (RV) Eva Flyvholm (EL) Pernille Skipper (EL) Torsten Gejl (ALT)
Carolina Magdalene Maier (ALT) Sofie Carsten Nielsen (RV) Jacob Mark (SF) Trine Torp (SF)

Inuit Ataqatigiit, Tjóðveldi og Javnaðarflokkurinn havde ikke medlemmer i udvalget.

Socialdemokratiet (S)	46	Socialistisk Folkeparti (SF)	7
Dansk Folkeparti (DF)	37	Det Konservative Folkeparti (KF)	6
Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	34	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Enhedslisten (EL)	14	Tjóðveldi (T)	1
Liberal Alliance (LA)	13	Javnaðarflokkurinn (JF)	1
Alternativet (ALT)	10	Uden for folketingsgrupperne (UFG)	1
Radikale Venstre (RV)	8		

Oversigt over bilag vedrørende L 69

Bilagsnr.	Titel
1	Hørings svar og høringsnotat, fra uddannelses- og forskningsministeren
2	Henvendelse af 16/11-16 fra Caroline Bayer Frøhling, Frederiksberg
3	Henvendelse af 13/11-16 fra Poul Bayer, Snekkersten
4	Henvendelse af 18/11-16 fra Sofie Korsgaard, København K
5	Henvendelse af 23/11-16 fra Jesper Albrecht Madsen, Odense C
6	Henvendelse af 24/11-16 fra Mads Hansen, København N
7	Henvendelse af 25/11-16 fra Anders Elkjær Lund, København SV
8	Tidsplan for udvalgets behandling af lovforslaget
9	Henvendelse af 29/11-16 fra Julie Amalie Nielsen
10	Henvendelse af 29/11-16 fra Simone Panton, Frederiksberg
11	Henvendelse af 29/11-16 fra Benedicte Smith-Sivertsen, København S
12	Henvendelse af 29/11-16 fra Julie Højris Petersen, København S
13	Henvendelse af 29/11-16 fra Marie Louise Lund Jensen, København V
14	Henvendelse af 30/11-16 fra Anders Elkjær Lund, København SV
15	Henvendelse af 30/11-16 fra Christina Munch Jensen, Aarhus N
16	Henvendelse af 27/11-16 fra Seline Dam Temiz
17	Henvendelse af 30/11-16 fra Tine Elbek Bregninge, København N
18	Henvendelse af 30/11-16 fra Rebecca Eriksen, Gadstrup
19	Henvendelse af 30/11-16 fra Stine Holm Lassen, Aalborg
20	Henvendelse af 30/11-16 fra Emilie Østbjerg, København S
21	Henvendelse af 1/12-16 fra Joanna Bjerg Stenderup
22	Henvendelse af 1/12-16 fra Cecilie Foo, København V
23	Henvendelse af 1/12-16 fra Mathias, Kastrup
24	Henvendelse af 1/12-16 fra Frederik Juul, København Ø
25	Henvendelse af 1/12-16 fra Nicolai Christensen, Odense S
26	Henvendelse af 1/12-16 fra Sidse Christensen
27	Henvendelse af 1/12-16 fra Otto Fogemann, København S
28	Henvendelse af 2/12-16 fra Karen Elverskov, København N
29	Henvendelse af 2/12-16 fra Jacob Fogemann
30	Henvendelse af 2/12-16 fra Melodi Soltani, København NV
31	Henvendelse af 2/12-2016 fra Julie Lønsmann Christensen
32	Henvendelse af 2/12-16 fra Crowdinvest ApS v/ Søren Stenderup
33	Henvendelse af 2/12-16 fra Katrine Lerche Daa Natorp, København N
34	Henvendelse af 2/12-16 fra Julie Aasland Hansen, Aarhus C
35	Henvendelse af 2/12-16 fra Danny Kreutzfeldt, Aarhus C
36	Henvendelse af 2/12-16 fra Malika Dam Temiz, København N
37	Henvendelse af 3/12-16 fra Signe Larsen og Katrine Petersen, København S
38	Henvendelse af 3/12-16 fra Amanda Koch-Nielsen, Frederiksberg
39	Henvendelse af 4/12-16 fra Amalie Noer Rasmussen, København K
40	Henvendelse af 5/12-16 fra Taus Christiansen, København Ø
41	Henvendelse af 6/12-16 fra Anne Kristine Rasmussen, København
42	Henvendelse af 6/12-16 fra Marko Pogacar, Hvidovre
43	Henvendelse af 6/12-16 fra Susanne Øyås, København N

- 44 Henvendelse af 6/12-16 fra Elisabeth Hartman Evald, København NV
 45 Henvendelse af 6/12-16 fra Ole Brinth
 46 Henvendelse af 6/12-16 fra Pernille Juul Jørgensen
 47 Henvendelse af 8/12-16 fra Helle Østergaard, Aarhus V
 48 Henvendelse af 8/12-16 fra Frederik Juul
 49 Henvendelse af 10/12-16 fra Martin Bo Rasmussen, København K
 50 Udkast til betænkning
 51 Tilkendegivelse fra uddannelses- og forskningsministeren
 52 2. udkast til betænkning
 53 Henvendelse af 13/12-16 fra Ekatarina Stryhn, Korsør
 54 Henvendelse af 13/12-16 fra Poul Fanøe, Herlev
 55 Henvendelse af 14/12-16 fra Mads Hansen, København N
 56 3. udkast til betænkning

Oversigt over spørgsmål og svar vedrørende L 69

Spm.nr.	Titel
1	Spm. om, kommentar til henvendelse af 16/11-16 fra Caroline Bayer Frøhling, Frederiksberg, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå
2	Spm. om kommentar til henvendelse af 13/11-16 fra Poul Bayer, Snekkersten, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå
3	Spm. om ministerens kommentar til henvendelsen fra Sofie Korsgaard, København K, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå
4	Spm. om kommentar til henvendelse af 23/11-16 fra Jesper Albrecht Madsen, Odense C, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå
5	Spm. om kommentar til henvendelse af 24/11-16 fra Mads Hansen, København N, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå
6	Spm. om kommentar til henvendelse af 25/11-16 fra Anders Elkjær Lund, København SV, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå
7	Spm. om, hvorvidt ministeren anerkender høringsparternes forventninger om øgede administrative omkostninger, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå
8	Spm. om, at studerende skal kunne planlægge ud fra – og i det hele taget stole på – den vejledning, de modtager fra uddannelsesinstitutionerne, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå
9	Spm. om de studerendes og studiesøgendes retssikkerhed, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå
10	Spm. om, hvordan ministeren finder målet om at begrænse dobbeltuddannelse, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå

- 11 Spm. om kommentar til henvendelse af 28/11-16 fra Julie Amalie Nielsen, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå
- 12 Spm., om ministeren anerkender høringsparternes forventninger om øgede administrative omkostninger, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå
- 13 Spm., om ministeren mener, at studerende skal kunne planlægge ud fra – og i det hele taget stole på – den vejledning, de modtager fra uddannelsesinstitutionerne, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå
- 14 Spm., om der er tale om et brud på de studerendes og studiesøgendes retssikkerhed og/eller brud på almen dansk forvaltnings- og retspraksis, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå
- 15 Spm. om, hvordan ministeren finder målet om at begrænse dobbeltuddannelse allerede med det kommende sommeroptag for at nå en bagvedliggende politisk aftales økonomiske målsætninger proportionelt med et brud på denne retssikkerhed og praksis om forudsigelighed, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå
- 16 Spm., om overskydende penge går til uddannelser, hvis færre end 30 pct. af de studerende får dispensation fra begrænsningen af dobbeltuddannelsen, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå
- 17 Spm. om, hvor mange år der skal gå, før personer med en videregående uddannelse kan tage en ny videregående uddannelse, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå
- 18 Spm. om oversendelse af grundlaget for beregningerne bag lovforslaget, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå
- 19 Spm. om, hvor mange studerende det forventes vil droppe ud af deres nuværende uddannelse på baggrund af det fremsatte lovforslag, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå
- 20 Spm., om studerende i fremtiden kan få mulighed for selv at betale for en ordinær heltidsuddannelse, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå
- 21 Spm. om udsættelse af ikrafttrædelsestidspunktet, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå
- 22 Spm. om mulighederne for, at personer, der allerede har en videregående uddannelse, kan opnå dispensation til at blive optaget på en uddannelse, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå
- 23 Spm. om kommentar til henvendelse af 29/11-16 fra Simone Pantou, Frederiksberg, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå
- 24 Spm. om kommentar til henvendelse af 29/11-16 fra Benedicte Smith-Sivertsen, København S, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå

- 25 Spm. om kommentar til henvendelse af 29/11-16 fra Julie Højris Petersen, København S, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå
- 26 Spm. om kommentar til henvendelse af 29/11-16 fra Marie Louise Lund Jensen, København V, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå
- 27 Spm. om kommentar til henvendelse af 30/11-16 fra Anders Elkjær Lund, København SV, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå
- 28 Spm. om kommentar til henvendelse af 30/11-16 fra Christina Munch Jensen, Aarhus N, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå
- 29 Spm. om kommentar til henvendelse af 27/11-16 fra Seline Dam Temiz, København N, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå
- 30 Spm. om kommentar til henvendelse af 30/11-16 fra Tina Elbek Bregninge, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå
- 31 Spm. om kommentar til henvendelse af 30/11-16 fra Rebecca Eriksen, Gadstrup, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå
- 32 Spm. om kommentar til henvendelse af 30/11-16 fra Stine Holm Lassen, Aalborg, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå
- 33 Spm. om kommentar til henvendelse af 30/11-16 fra Emilie Østbjerg, København S, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå
- 34 Spm. om beregninger på det velfærdstab eller værditab, der kan fremkomme, ved at færre får mulighed for at udvide deres faglige profil eller skifte retning, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå
- 35 Spm. om, hvor mange af de eksisterende uddannelser der fremover kan gennemføres som en merituddannelse mod betaling, og hvilke uddannelseskombinationer, der ikke vil være mulige, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå
- 36 Spm. om lovgrundlaget i forhold til at lave ændringer, der med tilbagevirkende kraft vil ramme studerende, som har planlagt deres uddannelsesforløb, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå
- 37 Spm. om at oversende de konkrete beregninger for, hvordan provenuet fremkommer, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå
- 38 Spm. om, hvilke konkrete initiativer uddannelsesinstitutionerne kan forventes at tage for at forbedre fagligt relevante overgange fra bachelor- og professionsbacheloruddannelser til kandidatuddannelser, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå
- 39 Spm., om der i forbindelse med de lovede drøftelser med uddannelsesinstitutionerne om at forbedre fagligt relevante overgange vil blive

- stillet konkrete krav til institutionerne, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå
- 40 Spm. om, hvilke konkrete forventninger der er til, at der oprettes flere hele uddannelser på deltid, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå
- 41 Spm., om man har retskrav på optagelse på kandidatuddannelsen, hvis man gennemfører en universitetsbacheloruddannelse på deltid, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå
- 42 Spm., om de afsatte midler til at understøtte uddannelsesveje gælder alle faglige områder, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå
- 43 Spm. om, hvorvidt aftalen om begrænsning af dobbeltuddannelse blev indgået uden forudgående konsultation med det relevante fagministerium eller kompetente folk på området, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå
- 44 Spm. om kommentar til henvendelse af 1/12-16 fra Joanna Bjerg Stenderup, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå
- 45 Spm. om kommentar til henvendelse af 1/12-16 fra Cecilie Foo, København V, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå
- 46 Spm. om kommentar til henvendelse af 1/12-16 fra Mathias, Kastrup, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå
- 47 Spm. om kommentar til henvendelse af 1/12-16 fra Frederik Juul, København Ø, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå
- 48 Spm. om kommentar til henvendelse af 1/12-16 fra Nicolai Christensen, Odense S, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå
- 49 Spm. om kommentar til henvendelse af 1/12-16 fra Sidse Christensen, Jerup, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå
- 50 Spm. om kommentar til henvendelse af 1/12-16 fra Otto Fogemann, KBH S, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå
- 51 Spm. om kommentar til henvendelse af 2/12-16 fra Karen Elverskov, KBH N, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå
- 52 Spm. om kommentar til henvendelse af 2/12-16 fra Jacob Fogemann, KBH S, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå
- 53 Spm. om kommentar til henvendelse af 2/12-16 fra Melodi Soltani, KBH NV, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå
- 54 Spm. om kommentar til henvendelse af 2/12-16 fra Julie Lønsmann Christensen, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå

-
- 55 Spm. om kommentar til henvendelse af 2/12-16 fra Crowdinvest ApS v/ Søren Stenderup, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå
- 56 Spm. om kommentar til henvendelse af 2/12-16 fra Katrine Lerche Daa Natorp, København N, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå
- 57 Spm. om kommentar til henvendelse af 2/12-16 fra Julie Aasland Hansen, Aarhus C, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå
- 58 Spm. om kommentar til henvendelse af 2/12-16 fra Danny Kreutzfeldt, Aarhus C, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå
- 59 Spm. om kommentar til henvendelse af 2/12-16 fra Malika Dam Temiz, København N, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå
- 60 Spm. om kommentar til henvendelse af 3/12-16 fra Signe Larsen og Katrine Petersen, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå
- 61 Spm. om kommentar til henvendelse af 3/12-16 fra Amanda Koch-Nielsen, Frederiksberg, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå
- 62 Spm. om kommentar til henvendelse af 4/12-16 fra Amalie Noer Rasmussen, København K, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå
- 63 Spm. om kommentar til henvendelse af 5/12-16 fra Taus Christansen, København Ø, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå
- 64 Spm. om kommentar til henvendelse af 6/12-16 fra Anne Kristine Rasmussen, København, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå
- 65 Spm. om kommentar til henvendelse af 6/12-16 fra Marko Pogacar, Hvidovre, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå
- 66 Spm. om kommentar til henvendelse af 6/12-16 fra Susanne Øyås, København N, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå
- 67 Spm. om kommentar til henvendelse af 6/12-16 fra Elisabeth Hartmann Evald, København NV, til uddannelses- og forskningsudvalget, og ministerens svar herpå
- 68 Spm. om kommentar til henvendelse af 6/12-16 fra Ole Brinth, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå
- 69 Spm. om kommentar til henvendelse af 6/12-16 fra Pernille Juul Jørgensen, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå
- 70 Spm. om kommentar til henvendelse af 8/12-16 fra Helle Østergaard, Aarhus V, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå

- 71 Spm. om kommentar til henvendelse fra Frederik Juul, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå
- 72 Spm. om kommentar til henvendelse ad 10/12-16 fra Martin Bo Rasmussen, København K, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå
- 73 Spm. om kommentar til henvendelse af 13/12-16 fra Ekatarina Stryhn, Korsør, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå
- 74 Spm. om kommentar til henvendelse af 13/12-16 fra Poul Fanøe, Herlev, til uddannelses- og forskningsministeren, og ministerens svar herpå
- 75 Spm. om kommentar til henvendelse af 14/12-16 fra Mads Hansen, København N, til uddannelses- og forskningsministeren.

Bilag 2

Nogen af udvalget spørgsmål til uddannelses- og forskningsministeren og dennes svar herpå.

Spørgsmålene og uddannelses- og forskningsministerens svar herpå er optrykt efter ønske fra S, DF og V.

Spørgsmål 34:

Er der blevet foretaget nogle overvejelser eller beregninger på det velfærdstab eller værditab, der kan fremkomme ved, at færre får mulighed for at udvide deres faglige profil eller skifte retning, hvis man ikke trives indenfor det fag, man er uddannet inden for?

Svar:

Det følger af Finansministeriets regneprincipper, at et højere uddannelsesniveau er forbundet med positive dynamiske effekter i form af et forventet højere arbejdsudbud og produktivitmæssige gevinster. Det skyldes, at der er empirisk belæg for, at et højere uddannelsesniveau alt andet lige er forbundet med højere produktivitet og arbejdsudbud på længere sigt.

Afledte effekter af et konkret forslag indgår således i det omfang, at det påvirker, hvor mange i befolkningen der på et givet tidspunkt har færdiggjort en uddannelse på et givet niveau. (For en nærmere beskrivelse af hvordan positive dynamiske effekter af investeringer i en højere uddannelsestilbøjelighed indgår i Finansministeriets beregninger henvises til *Finansredegørelse 2014*.)

Da der som følge af forslaget om at begrænse mængden af statslig finansieret dobbeltuddannelse ikke forventes at ske et fald i uddannelsesniveaet, kan det ikke på forhånd antages, at der gennemsnitligt vil være ændringer målgruppens indkomst, bidrag til velstand m.v.

Spørgsmål 35:

Hvor mange af de eksisterende uddannelser kan fremover gennemføres som en merituddannelse mod betaling (hvis man allerede har en videregående uddannelse), og hvilke uddannelseskombinationer vil ikke være mulige, hvis det eksisterende udbud lægges til grund, når lovændringen træder i kraft?

Svar:

Jeg lægger til grund, at der spørges til de gældende muligheder for at gennemføre videregående uddannelse med deltagebetaling, uanset om der er tale om merituddannelser.

Ordinær videregående uddannelse tilrettelagt på *heltid* kan i dag ikke omfattes af brugerbetaling (undtagen for tredjelandsborgere).

Alle videregående heltidsuddannelser kan udbydes på *deltid*. Deltidsuddannelse finansieres ved delvis deltagerbetaling og delvist statsligt taxametertilskud.

Det er den enkelte uddannelsesinstitution, der beslutter, om institutionen vil udbyde hele eller dele af en heltidsuddannelse på *deltid*. Det kan derfor ikke oplyses, hvor mange af de eksisterende uddannelser, der fremover vil blive udbudt som deltidsuddannelse.

Der findes i dag ca. 1.500 videregående uddannelsesudbud. På hjemmesiden www.uddannelsesguiden.dk findes information om det aktuelle uddannelsesudbud, herunder information om udbud af uddannelser på deltid. Jeg henviser til at søge information om specifikke uddannelser her.

I forhold til hyppige dobbeltuddannelser (uddannelse nr. 2) så kan f.eks. professionsbacheloruddannelserne til lærer, pædagog og socialrådgiver i dag tages på deltid.

Spørgsmål 36:

Hvad er lovgrundlaget i forhold til at lave ændringer, der med tilbagevirkende kraft vil ramme studerende, som har planlagt deres uddannelsesforløb efter at kunne starte på en uddannelse sommer 2017?

Svar:

Indledningsvist vil jeg gerne fastslå, at lovforslaget ikke har tilbagevirkende kraft, idet det – hvis det vedtages – træder i kraft den 1. januar 2017, og at den foreslåede begrænsning af dobbeltuddannelse dermed vil gælde fra og med sommeroptagelsen 2017. Studerende, der i dag er optaget på en videregående uddannelse på Uddannelses- og Forskningsministeriets område, kan naturligvis gennemføre uddannelsen inden for de rammer, der gælder for uddannelsen.

Som det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, vil ansøgere fra sommeroptagelsen 2016, der er tildelt en ventelisteplads (standby-plads) gældende for sommeroptagelsen 2017, bevare denne plads, uanset om ansøgeren allerede har gennemført en videregående uddannelse på samme eller højere niveau.

Jeg er godt klar over, at der vil være en del personer, der bliver påvirket af begrænsningen af dobbeltuddannelser, og som derfor formentlig må ændre deres planer for et fremtidigt uddannelsesforløb. Der er dog fortsat en lang række muligheder i det videregående uddannelsessystem, idet man kan uddanne sig på højere niveau i samme omfang som tidligere. Lovforslaget ændrer heller ikke mulighederne for deltidsuddannelse eller efter- og videreuddannelse.

Bilag 3

Notat fra uddannelses- og forskningsministeren om videreuddannelsesmuligheder på videregående niveau

Notatet er optrykt efter ønske fra S, DF, og V.

»Videreuddannelsesmuligheder på videregående niveau

Baggrund

Dimittender fra alle uddannelser har mulighed for videreuddannelse i efter- og videreuddannelsessystemet, f.eks. gennem merituddannelserne, som bygger ovenpå en studerendes tidligere gennemførte professionsbachelor-, bachelor- eller kandidatuddannelse, hvilket kan give stærke kompetencer til et jobområde. Det gælder f.eks. meritlærere, meritpædagog eller meritsocialrådgiveruddannelsen mv. Derudover findes der mange specialiseringer inden for f.eks. de sundhedsfaglige professionsbachelorer, der bygger ovenpå, og som ikke vil være påvirkede af begrænsningen af dobbeltuddannelse. Endelig er der et bredt udvalg af diplom- og masteruddannelser.

Alle erhvervsakademiuddannede har endvidere mulighed for at bygge ovenpå deres uddannelse i det ordinære system via de såkaldte top-up uddannelser, der på baggrund af deres toårige erhvervsakademiuddannelser gør dem til professionsbachelorer på kun 1½ år. Endelig kan erhvervsakademiuddannede starte helt forfra på en både en professionsbacheloruddannelse og en akademisk bacheloruddannelse og efterfølgende søge optagelse på en kandidatuddannelse.

Professionsbachelorer har ligeledes i det ordinære system mulighed for at tage en kandidatuddannelse, der er målrettet deres områder. Der er en forventning om, at der fremover kommer flere af disse uddannelser.

- Professionshøjskoler og universiteter er allerede i dag forpligtede til at samarbejde om at skabe overgangsmuligheder for deres studerende. Der kan f.eks. være tale om konkrete samarbejdsaftaler om fleksible uddannelsesveje mellem bestemte uddannelser, hvor der stilles krav om bestemte valgfag eller indgås meritaftaler.
- Med justeringen af fremdriftsreformen (november 2015) er det ligeledes blevet muligt at supplere med op til 30 ECTS for at kvalificere sig til optag på kandidatuddannelser. Som opfølgning på justeringen vil Uddannelses- og Forskningsministeriet tage initiativ til drøftelser mellem universiteterne, professionshøjskolerne og erhvervsakademierne om at skabe bedre faglige overgange fra bachelor- og professionsbachelor til kandidatuddannelser.

I nedenstående Anneks 1 er der udarbejdet en oversigt over de nuværende videreuddannelsesmuligheder i det ordinære system og efter- og videreuddannelsessystemet for de uddannelseskombinationer, hvor flere end fem studerende påbegyndte en dobbeltuddannelse i 2014. Der er tale om i alt 29 kombinationer og 16 uddannelser.

Nye heltids- og deltidsudbud

Det er som udgangspunkt uddannelsesinstitutionerne, der bestemmer, hvilke uddannelser de ønsker at udbyde inden for deres fagområder.

Hvis der er tale om *eksisterende uddannelser*, så kan institutionerne selv beslutte at udbyde heltidsuddannelser tilrettelagt som deltidsuddannelse – herunder også dele af uddannelser som enkeltfag.

Som et eksempel kan nævnes, at Uddannelses- og Forskningsministeriet gik i dialog med relevante universiteter mhp. at afklare, hvorvidt der var mulighed for at udbyde kandidatuddannelsen i revision (cand.merc.aud.) på deltid. På baggrund af volumen og efterspørgsel besluttede tre ud af fire universiteter at udbyde denne kandidatuddannelse på deltid.

Nye uddannelser og udbud

Hvis der er tale om *udbud af nye uddannelser*, skal de fortsat prækvalificeres og godkendes. Endelig godkendelse forudsætter endvidere en positiv akkreditering.

Udbud af heltidsuddannelser tilrettelagt på deltid skal – når heltidsuddannelsen er prækvalificeret og godkendt – ikke prækvalificeres eller godkendes igen.

Uddannelses- og Forskningsministeriet forventer at indgå i en dialog med uddannelsesinstitutionerne med henblik på at understøtte etableringen af flere relevante uddannelsesudbud, herunder bl.a. nye udbud af heltidsuddannelser tilrettelagt på deltid, såfremt der er områder, hvor der i dag ikke er tilstrækkelige muligheder. Første skridt vil være at afdække om og i givet fald hvor, der måtte være et udækket behov og tilstrækkelig efterspørgsel. Dernæst kan Uddannelses- og Forskningsministeriet understøtte eventuelle ansøgninger om etablering af nye uddannelser og udbud, f.eks. gennem en særlig ansøgningsrunde for prækvalifikation og godkendelse af udbud og uddannelser målrettet de områder, der er udfordret.

Anneks 1. Fakta om videreuddannelsesmuligheder

Af nedenstående fremgår de nuværende videreuddannelsesmuligheder for de hyppigste kombinationer af dobbeltuddannelse.

Der er taget udgangspunkt i uddannelseskombinationer, hvor der er flere end fem studerende, der har taget en ekstra uddannelse på samme eller lavere niveau, jf. tabel 1. Der er i alt 29 kombinationer og 16 uddannelser, da nogle uddannelser optræder flere gange (f.eks. pædagog), jf. tabel 1.

Tabel 1: Kombinationer, hvor der er over fem personer, der har påbegyndt en dobbeltuddannelse

Forudgående uddannelse i dobbeltuddannelseskombinationen	Påbegyndt dobbeltuddannelse i 2014	Antal
HA erhvervsret, bach.	Jura, bach.	69
Pædagog, prof.bach.	Socialrådgiver, prof.bach	40
Bygningskonstruktør, prof.bach.	Bygning, ingeniør prof.bach.	34
Pædagog, prof.bach.	Folkeskolelærer, prof.bach.	25
Pædagog, prof.bach.	Sygeplejerske, prof.bach.	20
Erhvervsret, cand.merc. 2år	Jura, cand.jur. 2år	18
Bygningskonstruktør, prof.bach.	Arkitekt, bach.	16
Markedsføringsøkonom	Multimediedesigner	15
Folkeskolelærer, prof.bach.	Pædagog, prof.bach.	15
Ernæring og sundhed, prof.bach.	Sygeplejerske, prof.bach.	14
Designteknolog	Multimediedesigner	11

Eksportingeniør, ingeniør prof.bach.	Maskin, ingeniør prof.bach.	11
Ernæring og sundhed, prof.bach.	Pædagog, prof.bach.	11
International handel og markeds- føring (overbygning), prof.bach.	HA erhvervsøkonomi, bach.	11
Tekstildesign, -håndværk og for- midling, prof.bach.	Pædagog, prof.bach.	10
Pædagog, prof.bach.	Ergoterapi, prof.bach.	10
Sygeplejerske, prof.bach.	Medicin, bach.	9
Pædagog, prof.bach.	Multimediedesigner	9
Pædagog, prof.bach.	Offentlig administration, prof.bach.	9
Socialrådgiver, prof.bach	Pædagog, prof.bach.	8
Fysioterapi, prof.bach.	Medicin, bach.	8
Pædagog, prof.bach.	Fysioterapi, prof.bach.	8
Markedsføringsøkonom	Finansøkonom	7
Sygeplejerske, prof.bach.	Pædagog, prof.bach.	7
Serviceøkonom	Multimediedesigner	6
Sygeplejerske, prof.bach.	Teologi, bach.	6
Folkeskolelærer, prof.bach.	Multimediedesigner	6
Pædagog, prof.bach.	Psykologi, bach.	6
Idræt/Idræt og sundhed, bach.	Fysioterapi, prof.bach.	6

1. HA erhvervsret, bach.

Bacheloruddannelsen i erhvervsøkonomi og erhvervsjura er en treårig akademisk bacheloruddannelse. Bachelorer i erhvervsret (HA) har mulighed for at videreuddanne sig i både det ordinære og i efter- og videreuddannelsessystemet.

I *det ordinære uddannelsessystem* er der bl.a. følgende videreuddannelsesmuligheder:

- Kandidatuddannelser inden for erhvervsøkonomi
- Revisorkandidatuddannelsen (cand.merc.aud.)

I *efter- og videreuddannelsessystemet* er der visse muligheder. Indenfor masteruddannelse f.eks. følgende:

- Master i skat
- Master of public governance

Endvidere udbydes f.eks. bacheloruddannelsen i jura på deltid på SDU og AU.

Hyppigste dobbeltuddannelser for HA erhvervsret	antal
Jura, bach.	69

2. Pædagog

Uddannelsen til pædagog er en 3½-årig professionsbacheloruddannelse. Pædagoger har mulighed for at videreuddanne sig i både det ordinære og i efter- og videreuddannelsessystemet.

I *det ordinære uddannelsessystem* er der bl.a. følgende videreuddannelsesmuligheder:

- Kandidatuddannelsen i anvendt filosofi
- Kandidatuddannelsen i pædagogisk antropologi
- Kandidatuddannelsen i pædagogisk filosofi
- Kandidatuddannelsen i pædagogisk psykologi
- Kandidatuddannelsen i pædagogisk sociologi
- Kandidatuddannelsen i pædagogik
- Kandidatuddannelsen i læring og forandringsprocesser
- Kandidatuddannelsen i anthropology of education and globalization

I *efter- og videreuddannelsessystemet* er der bl.a. følgende muligheder:

Pædagogisk diplomuddannelse (PD) indenfor en lang række områder bl.a.:

- PD i Almen pædagogik
- PD i idræt
- PD i kost, ernæring og sundhed
- PD i psykologi
- PD i pædagogisk og socialpædagogisk arbejde
- PD i projektledelse og organisationsudvikling

Social diplomuddannelse (SD) indenfor bl.a. flg. områder:

- SD – den sociale diplomuddannelse
- SD i beskæftigelse
- SD i socialformidling
- SD – børn og unge.

Masteruddannelse indenfor bl.a. følgende områder:

Humaniora:

- Master i børne- og ungdomskultur, medier og æstetiske læreprocesser
- Master i dagtilbuds- og indskolingspædagogik
- Master i læreprocesser
- Master i læreprocesser, specialisering i innovation og kreativt læringsdesign
- Master i socialpædagogik
- Master i sundhedspædagogik
- Master i vejledning

Samfundsvidenskab:

- Master i konfliktmægling
- Master i myndighed og medborgerskab
- Master i offentlig ledelse
- MPA Master of public administration
- MPG Master of public governance

Sundhedsvidenskab:

- Master i sundhedsfremme
- Master i sundhedspædagogik
- MPH Master of public health

Tværfaglige uddannelser:

- Master i projektledelse

Det er desuden muligt for pædagoger at søge uddannelse som meritlærer, der tilbydes under lov om åben uddannelse, og som giver tilsvarende muligheder som uddannelsen til folkeskolelærer. Det er ligeledes muligt at uddanne sig til socialrådgiver på deltid, da uddannelsen udbydes på deltid af University College Syddanmark i Esbjerg.

Hyppigste dobbeltuddannelser for pædagoger	antal
Socialrådgiver, prof.bach	40
Folkeskolelærer, prof.bach.	25
Sygeplejerske, prof.bach.	20
Ergoterapi, prof.bach.	10

3. Bygningskonstruktør

Uddannelsen til bygningskonstruktør er en 3½-årig professionsbacheloruddannelse. Bygningskonstruktører har mulighed for at videreuddanne sig i både det ordinære og i efter- og videreuddannelsessystemet.

I *det ordinære uddannelsessystem* er der bl.a. følgende videreuddannelsesmuligheder:

- Kandidatuddannelsen i byggeledelse (AAU)
- Kandidatuddannelsen i bygningsinformatik (AAU)
- Kandidatuddannelsen i building energy design (AAU)
- Kandidatuddannelsen i ledelse og informatik (AAU og AAU i KBH)
- Kandidatuddannelsen i produktion (AAU)
- Kandidatuddannelsen i Risk and safety management (AAU og AAU i Esbjerg)
- Kandidatuddannelsen i techno-anthropology (AAU og AAU i KBH)

I *efter- og videreuddannelsessystemet* er der bl.a. følgende muligheder:

Diplomuddannelse indenfor følgende områder:

- Diplomuddannelse i ledelse
- Diplomuddannelse i vurdering

Masteruddannelse inden for følgende områder:

- Master i arkitekturens teknik, æstetik og metode
- Master i ledelse af byggeri
- Master i brandsikkerhed
- Master i bygningsfysik
- Master i universelt design og tilgængelighed
- Master i bæredygtig omstilling

Hyppigste dobbeltuddannelser for bygningskonstruktører	antal
Bygning, ingeniør prof.bach.	34
Arkitekt, bach.	16
Multimediedesigner	4

Finansøkonom	4
--------------	---

4. Erhvervsret, cand.merc. (jur) 2år.

Kandidatuddannelsen i erhvervsjura er en toårig universitetsuddannelse, der forener juridisk og erhvervsøkonomisk viden og metode og går i dybden med specifikke erhvervsøkonomiske og erhvervsjuridiske emner. Det er som udgangspunkt kun muligt at tage én kandidatuddannelse.

Udover videreuddannelse til ph.d.-niveau er der en række tilbud i efter- og videreuddannelsessystemet, f.eks. diplom- og masteruddannelser inden for ledelse, der kunne være relevante.

Endvidere udbydes f.eks. bacheloruddannelsen i jura på deltid på SDU og AU.

Hyppest dobbeltuddannelse for cand.merc. (jur)	antal
Jura, cand.jur. 2år	18

5. Markedsføringsøkonom

Markedsføringsøkonom er en toårig erhvervsakademiuddannelse. Med en markedsføringsøkonomuddannelse er det muligt at videreudanne sig i både det ordinære og i efter- og videreuddannelsessystemet.

I *det ordinære uddannelsessystem* er der f.eks. følgende muligheder:

Professionsbacheloruddannelse (PB):

- PB i international handel og markedsføring
- PB i sportsmanagement
- PB i international hospitality management
- PB i digital konceptudvikling eller i innovation og entrepreneurship.

Derudover er der yderligere muligheder inden for akademiske bacheloruddannelser og videre til kandidatuddannelser. Typisk indgår uddannelsesinstitutioner aftaler om merit, f.eks. for erhvervsakademiuddannelser mhp. optag på visse videregående uddannelser.

Eksempler på meritmuligheder:

- Erhvervsøkonomisk bachelor (HA), (AAU, SDU, AU og RUC)
- Særligt tilrettelagte HA-forløb i Almen Erhvervsøkonomi, (CBS)
- Cand.negot (bacheloruddannelsen), (SDU)
- Bacheloruddannelsen i erhvervsprog og international erhvervskommunikation (retningen engelsk og international marketing) (SDU, Slagelse)
- Bacheloruddannelsen i humanistisk informatik, (AAU)

I *efter- og videreuddannelsessystemet* er der bl.a. følgende muligheder:

- Diplomuddannelse i ledelse
- Diplomuddannelse i design og business
- Diplomuddannelse i vurdering

Hyppigste dobbeltuddannelser for markedsføringsøkonomer	antal
Multimediedesigner	15
Finansøkonom	7
Laborant	2
Administrationsøkonom	2
Designteknolog	2

6. Folkeskolelærere

Uddannelsen til folkeskolelærer er en fireårig professionsbacheloruddannelse. Folkeskolelærere har mulighed for at videreudanne sig i både det ordinære og i efter- og videreuddannelsessystemet.

I *det ordinære uddannelsessystem* er der bl.a. følgende videreuddannelsesmuligheder:

- Kandidatuddannelsen i anvendt filosofi
- Kandidatuddannelsen information architecture (cand.it.)
- Kandidatuddannelsen i it, læring og organisatorisk omstilling (cand.it.)
- Kandidatuddannelsen i læring og forandringsprocesser
- Kandidatuddannelsen i pædagogisk antropologi
- Kandidatuddannelsen i pædagogisk filosofi
- Kandidatuddannelsen i pædagogisk psykologi
- Kandidatuddannelsen i pædagogisk sociologi
- Kandidatuddannelsen i pædagogik

I *efter- og videreuddannelsessystemet* er der bl.a. følgende muligheder:

Pædagogisk diplomuddannelse (PD) indenfor en lang række områder bl.a.:

- PD i Almen pædagogik
- PD – bevægelsesvejleder
- PD – billedkunst og æstetik
- PD – drama
- PD i idræt
- PD i kost, ernæring og sundhed
- PD i psykologi
- PD i pædagogisk og socialpædagogisk arbejde
- PD i projektledelse og organisationsudvikling

Yderligere diplomuddannelser – bl.a. følgende:

- Den sociale diplomuddannelse (SD)
- Diplomuddannelse i formidling af kunst og kultur for børn og unge
- Diplomuddannelse i leisure management.

Masteruddannelse indenfor bl.a. følgende områder:

Humaniora:

- Master i børne- og ungdomskultur, medier og æstetiske læreprocesser
- Master i dagtilbuds- og indskolingspædagogik

- Master i læreprocesser
- Master i læreprocesser, specialisering i innovation og kreativt læringsdesign
- Master i rytmisk korledelse
- Master i socialpædagogik

Samfundsvidenskab:

- Master i myndighed og medborgerskab
- Master i offentlig ledelse
- MPA Master of public administration
- MPG Master of public governance

Sundhedsvidenskab:

- Master i sundhedsfremme
- Master i sundhedspædagogik

Tværfaglige uddannelser:

- Master i projektledelse
- Master i it

Det er desuden muligt for lærere at søge uddannelse som meritpædagog, der tilbydes under lov om åben uddannelse, og som giver tilsvarende muligheder som uddannelsen til pædagog.

Hyppigste dobbeltuddannelser for lærere	antal
Pædagog, prof.bach.	15
Multimediedesigner	6
Finansøkonom	5
Teologi, bach.	5

7. Ernæring og sundhed

Uddannelsen i ernæring og sundhed er en 3½-årig professionsbacheloruddannelse. Professionsbachelorer i ernæring og sundhed har mulighed for at videreuddanne sig i både det ordinære system og i efter- og videreuddannelsessystemet.

I *det ordinære uddannelsessystem* er der bl.a. følgende videreuddannelsesmuligheder:

- Kandidatuddannelsen i fødevarer videnskab (KU)
- Kandidatuddannelsen i human ernæring (KU)
- Kandidatuddannelsen i integrerede fødevarerstudier (AAU)
- Kandidatuddannelsen i klinisk ernæring (KU)
- Kandidatuddannelsen i læring og forandringsprocesser (AAU)
- Kandidatuddannelsen i pædagogisk antropologi (AU og AU i Kbh)
- Den sundhedsfaglige kandidatuddannelse (KU, SDU, AU)

I *efter- og videreuddannelsessystemet* er der bl.a. følgende muligheder:

Diplomuddannelse indenfor en række områder bl.a.:

- Pædagogisk diplomuddannelse (PD) i almen pædagogik
- Sundhedsfaglig diplomuddannelse (SD)

- SD – kultur og sundhed
- SD – sundhedsformidling og klinisk uddannelse
- SD – sundhedsfremme og forebyggelse
- Diplomuddannelsen i ældrearbejde

Masteruddannelse indenfor bl.a. følgende områder:

- Master i humanistisk palliation
- Master i sundhedspædagogik
- Master i sundhedsfremme
- Master i læreprocesser, specialisering i innovation og kreativt læringsdesign

Hyppeste dobbeltuddannelser for ernæring og sundhed   antal

Sygeplejerske, prof.bach.	14
Pædagog, prof.bach.	11
Laborant	4

8. Designteknolog

Uddannelsen til designteknolog er en toårig erhvervsakademiuddannelse. Designteknologer har mulighed for at videreudanne sig i både det ordinære system og i efter- og videreuddannelsessystemet.

I *det ordinære uddannelsessystem* kan designteknologer bl.a. videreudanne sig til professionsbachelor via 1½-årige overbygningsuddannelser (top-up) i design og business eller i digital konceptudvikling. Der er yderligere muligheder for at få merit ind i bacheloruddannelsen i kommunikation og digitale medier (tidligere humanistisk informatik) på Aalborg Universitet.

I *efter- og videreuddannelsessystemet* er der bl.a. mulighed for at få merit til en HD-uddannelse.

Hyppeste dobbeltuddannelser for designteknologer   antal

Multimediedesigner	11
Finansøkonom	3
Financial controller	2
Serviceøkonom	2

9. Eksportingeniør, prof.bach.

Diplomingeniøruddannelsen i eksport og teknologi er en 4½-årig professionsbacheloruddannelse. Eksportingeniører har mulighed for at videreudanne sig i både det ordinære og i efter- og videreuddannelsessystemet.

Diplomingeniøruddannelsen kan bl.a. være adgangsgivende til tekniske kandidatuddannelser på Aalborg Universitet ligesom der er mulighed for at læse videre til civilingeniør på Danmarks Tekniske Universitet på den eller de kandidatretninger, der ligger i naturlig forlængelse af diplomretningen.

I *efter- og videreuddannelsessystemet* er der bl.a. diplom- og masteruddannelser inden for ledelse og øvrige tekniske områder:

Hyppigste dobbeltuddannelser for Eksportingeniør, prof.bach.	antal
Maskin, ingeniør prof.bach.	11

10. International handel og markedsføring (overbygning)

Uddannelsen i international handel og markedsføring er en professionsbacheloruddannelse, der består af en 1½-årig overbygningsuddannelse (top-up), der bygger ovenpå en erhvervsakademiuddannelse.

Der er mange muligheder for at videreudanne sig inden for det erhvervsøkonomiske område - både i det ordinære og efter- og videreuddannelsessystemet. Det kan f.eks. være en erhvervsøkonomisk kandidatuddannelse (cand.merc.) eller diplom- og masteruddannelser.

Hyppigste dobbeltuddannelser for International handel og markedsføring (overbygning), prof.bach	antal
HA erhvervsøkonomi, bach.	11

11. Tekstildesign, -håndværk og formidling, prof.bach.

Uddannelsen til tekstildesigner er en 3½-årig professionsbacheloruddannelse. Professionsbachelorer i tekstildesign, -håndværk og formidling har mulighed for at videreudanne sig i både det ordinære og i efter- og videreuddannelsessystemet.

I *det ordinære uddannelsessystem* kan der være relevante videreuddannelsesmuligheder på kandidatniveau, f.eks.:

- Kandidatuddannelsen i digital design og kommunikation

I *efter- og videreuddannelsessystemet* er der bl.a. følgende muligheder:

Diplomuddannelse indenfor en række områder bl.a.:

- Pædagogisk diplomuddannelse (PD)
- Diplomuddannelsen i billedkunst og æstetik (PD)

Der er yderligere pædagogiske diplomuddannelser, der kunne være relevante afhængig af jobområde.

Masteruddannelse indenfor flere relevante områder bl.a.:

- Master i design
- Master i kuratering

Der er yderligere masteruddannelser, der kunne være relevante afhængig af jobområde.

Det er desuden muligt for professionsbachelorer i tekstildesign, -håndværk og formidling at søge uddannelse som meritpædagog eller meritlærer, der tilbydes under lov om åben uddannelse, og som giver tilsvarende muligheder som uddannelserne til henholdsvis pædagog og lærer.

Hyppigste dobbeltuddannelser for tekstildesign	antal
---	--------------

Pædagog, prof.bach.	10
Design og business (overbygning), prof.bach.	5
Sygeplejerske, prof.bach.	4

12. Sygeplejerske

Uddannelsen til sygeplejerske er en 3½-årig professionsbacheloruddannelse. Sygeplejersker har mulighed for at videreudanne sig i både det ordinære og i efter- og videreuddannelsessystemet.

I *det ordinære uddannelsessystem* er der bl.a. følgende videreuddannelsesmuligheder:

- Kandidatuddannelsen i sygepleje
- Kandidatuddannelsen i klinisk sygepleje
- Den sundhedsfaglige kandidatuddannelse
- Kandidatuddannelsen i klinisk videnskab og teknologi
- Kandidatuddannelsen i pædagogisk antropologi
- Kandidatuddannelsen i pædagogisk filosofi
- Kandidatuddannelsen i pædagogisk psykologi

I *efter- og videreuddannelsessystemet* er der bl.a. følgende muligheder:

Diplomuddannelse indenfor en lang række områder bl.a.:

- Pædagogisk diplomuddannelse (PD) i almen pædagogik
- PD i psykologi
- PD i pædagogisk og socialpædagogisk arbejde
- Sundhedsfaglig diplomuddannelse (SD)
- SD – kultur og sundhed
- SD – sundhedsformidling og klinisk uddannelse
- SD – sundhedsfremme og forebyggelse
- Diplomuddannelsen i ældrearbejde

Masteruddannelse indenfor bl.a. følgende områder:

- Master i socialpædagogik
- Master i sundhedspædagogik
- Master i sundhedsfremme
- Master i sundhedsantropologi
- Master i sexologi
- Master i offentlig ledelse
- MPA Master of public administration
- MPG Master of public governance
- Masteruddannelse ved det teologiske fakultet

Der findes desuden en række specialistuddannelser til sygeplejersker i regi af Sundhedsstyrelsen indenfor områderne: psykiatri, anæstesi, intensiv sygepleje, infektionshygiejne, kræftsygepleje og sundhedssygepleje.

Hyppigste dobbeltuddannelser for sygeplejersker	antal
Medicin, bach.	9

Pædagog, prof.bach.	7
Teologi, bach.	6
Finansøkonom	3

13. Socialrådgiver

Uddannelsen til socialrådgiver er en 3½-årig professionsbacheloruddannelse. Professionsbachelorer i socialrådgivning har mulighed for at videreudanne sig i både det ordinære system og i efter- og videreuddannelsessystemet.

I *det ordinære uddannelsessystem* er der bl.a. følgende videreuddannelsesmuligheder:

- Kandidatuddannelsen i socialt arbejde (AAU + AAU i Kbh.)
- Kandidatuddannelsen i samfundsvidenskabelig jura (KU)
- Kandidatuddannelsen i pædagogisk sociologi (AU og AU i Kbh.)
- Kandidatuddannelsen i pædagogisk filosofi (AU og AU i Kbh.)

I *efter- og videreuddannelsessystemet* er der bl.a. følgende muligheder:

Diplomuddannelse indenfor en lang række områder bl.a.:

- Social diplomuddannelse (SD)
- Pædagogisk diplomuddannelse (PD)
- Diplomuddannelsen i pædagogisk og socialpædagogisk arbejde (PD)
- Diplomuddannelsen i kriminologi
- Diplomuddannelsen i ældrearbejde
- Diplomuddannelsen i psykologi (PD)

Masteruddannelse indenfor bl.a. følgende områder:

- Master i humanistisk palliation
- Master i læreprocesser, specialisering i socialpsykologi og læring
- Master i offentlig kvalitet og ledelse
- Master i socialpædagogik
- Master i specialpædagogik
- Master i vidensbaseret socialt arbejde

Endvidere udbydes f.eks. meritpædagog på deltid ligesom f.eks. bacheloruddannelsen i jura udbydes på deltid på SDU og AU.

Hyppigste dobbeltuddannelser for socialrådgivere	antal
Pædagog, prof.bach.	8
Jura, bach.	5
Fysioterapi, prof.bach.	2
Historie, bach.	2

14. Fysioterapeut

Uddannelsen til fysioterapeut er en 3½-årig professionsbacheloruddannelse. Professionsbachelorer i fysioterapi har mulighed for at videreudanne sig i både det ordinære system og i efter- og videreuddannelsessystemet.

I *det ordinære uddannelsessystem* er der bl.a. følgende videreuddannelsesmuligheder:

- Kandidatuddannelsen i fysioterapi (SDU)
- Kandidatuddannelsen i idræt og sundhed (bl.a. SDU)
- Kandidatuddannelsen i klinisk videnskab og teknologi (AAU)
- Kandidatuddannelsen i techno-anthropology (AAU + AAU i Kbh.)
- Kandidatuddannelsen i anvendt filosofi (AAU)
- Kandidatuddannelsen i pædagogisk antropologi (AU og AU i Kbh.)

I *efter- og videreuddannelsessystemet* er der bl.a. følgende muligheder:

Diplomuddannelse indenfor en lang række områder bl.a.:

- Pædagogisk diplomuddannelse (PD) i almen pædagogik
- Sundhedsfaglig diplomuddannelse (SD)
- SD – sundhedsformidling og klinisk uddannelse
- SD – sundhedsfremme og forebyggelse
- Diplomuddannelsen i ældrearbejde

Masteruddannelse indenfor bl.a. følgende områder:

- Master i humanistisk sundhedsvidenskab og praksisudvikling
- Master i idræt og velfærd
- Master i læreprocesser, specialisering i innovation og kreativt læringsdesign
- Master of public health – MPH
- Master i rehabilitering
- Master i sexologi
- Master i sundhedspædagogik
- Master i sundhedsfremme

Hyppigste dobbeltuddannelser for fysioterapeuter	antal
Medicin, bach.	8
Maskin, ingeniør prof.bach.	2
Pædagog, prof.bach.	2
Biologi, bach.	2

15. Serviceøkonom

Serviceøkonom er en toårig erhvervsakademiuddannelse. Serviceøkonomer har mulighed for at videreudanne sig i både det ordinære system og i efter- og videreuddannelsessystemet.

I *det ordinære uddannelsessystem* kan serviceøkonomer bl.a. videreudanne sig til professionsbachelorer inden for innovation og entrepreneurship, international hospitality management eller sportsmanagement. For serviceøkonomer kan der desuden være merit til dele af den erhvervsøkonomiske bacheloruddannelse HA (almen) eller til cand. negot i international turisme og fritidsmanagement.

I *efter- og videreuddannelsessystemet* er der bl.a. muligheder for diplomuddannelser.

Hyppigste dobbeltuddannelser for serviceøkonomer	antal
Multimediedesigner	6
Laborant	2
Byggekoordinator	2
Markedsføringsøkonom	2
Farmakonom	2

16. Idræt/Idræt og sundhed, bach.

Bacheloruddannelsen i idræt er en treårig akademisk bacheloruddannelse med mulighed for at videreudanne sig i både det ordinære system og i *efter- og videreuddannelsessystemet*.

I *det ordinære uddannelsessystem* kan der være relevante videreuddannelsesmuligheder på kandidatniveau. Følgende kan f.eks. være muligt – evt. med særlige fagkombinationer:

- Den sundhedsfaglige kandidatuddannelse
- Kandidatuddannelsen i folkesundhedsvidenskab
- Kandidatuddannelsen i human ernæring (KU)
- Kandidatuddannelsen i humanfysiologi (KU)
- Kandidatuddannelsen i idræt

I *efter- og videreuddannelsessystemet* er der bl.a. følgende muligheder:

Diplomuddannelse indenfor en række områder bl.a.:

- Pædagogisk diplomuddannelse (PD)
- Sundhedsfaglig diplomuddannelse (SD)
- PD i psykologi

Der er yderligere diplomuddannelser, der kunne være relevante afhængig af jobområde.

Masteruddannelse indenfor flere relevante områder bl.a.:

- Master of public health – MPH
- Master i sundhedsfremme
- Master i sundhedspædagogik

Der er yderligere masteruddannelser, der kunne være relevante afhængig af jobområde.

Det er desuden muligt for bachelorer i idræt at søge uddannelse som f.eks. meritlærer, der tilbydes under lov om åben uddannelse, og som giver tilsvarende muligheder som uddannelsen til folkeskolelærer.

Hyppigste dobbeltuddannelser for tekstildesign	Antal
Fysioterapi, prof.bach.	6
Medicin, bach.	5
Psykologi, bach.	4
Ergoterapi, prof.bach.	3

Folkeskolelærer, prof.bach.	3
-----------------------------	---

«